

«Η ελευθερία έχει υπερβολικές απαιτήσεις»

Το νέο αυτοβιογραφικό αφήγημα της Σώτης Τριανταφύλλου αποφεύγει την αυτάρεσκη αναφορά στον «αξιολάτρευτο εαυτό της» και εκθέτει απόψεις όχι πάντα αρεστές στις πλειοψηφίες

ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ κάνουν σοφότερους τους σοφούς, όχι τους άσοφους - αυτός είναι ένας μόνον από τους «αφορισμούς» που περιέχονται στο βιβλίο «Αστραφτερά Πεδία» της Σώτης Τριανταφύλλου. Στην Ελλάδα του 2017, όταν τα ταξίδια αντιμετωπίζονται, πλέον, μόνον ως «αποδράσεις», όπως τα διαφημίζουν τα τουριστικά φυλλάδια τα οποία απευθύνονται σε όσους έχουν ακόμη χρήματα να ξοδέψουν για λόγους «ευζωίας», δεν μπορεί κανείς παρά να συμφωνήσει με τη συγγραφέα. Πόσοι Έλληνες ταξιδεύουν για να ανοίξει το μυαλό τους;

Με τα «Αστραφτερά Πεδία», η Σώτη Τριανταφύλλου αποδεικνύει ότι παραμένει μια Ελληνίδα για την οποία το ζητούμενο είναι οι ανοικτοί ορίζοντες - που ορίζονται από διαφορετικές διαδρομές. Το βιβλίο της, όπως σημειώνει και η ίδια στο οπισθόφυλλο, είναι μια διαδρομή.

Διαδρομή μόνον ως έναν βαθμό αυτοβιογραφική, στην οποία, με τη μορφή μικρών κεφαλαίων ή και σύντομων παραγράφων, παρεμβάλλονται διηγήματα και σκέψεις που εκτείνονται από τις πολιτικές της θέσεις για τη Δύση και το Ισλάμ, το rock 'n' roll, τους αγαπημένους της συγγραφέας, τις πόλεις όπου έζησε, την Αθήνα, το Παρίσι, αλλά και τις πόλεις της Αμερικής και τους αγώνες αυτοκινητών.

Αφορισμοί

Ως προς το αυτοβιογραφικό κομμάτι, η συγγραφέας αποκαλύπτει για τον εαυτό της

μόνον όσα επιλέγει, χωρίς τη θλιβερή αυτοαναφορικότητα και τον ναρκισσισμό που διακρίνουμε συχνά σε βιβλία Ελλήνων συγγραφέων οι οποίοι αποπειρώνται να αυτοβιογραφηθούν. Αυτό που μπορεί να καταλογίσει κανείς στην Τριανταφύλλου είναι το αφοριστικό της ύφος, το οποίο, ωστόσο, λειτουργεί ως το καλύτερο μέσο για να παρουσιάσει τον εαυτό της. Γράφει για τους γονείς της: «Ο μπαμπάς φαινόταν ενθουσιασμένος: Προτού το Κομμουνιστικό Κόμμα τον πείσει ότι η κοινωνική φιλοδοξία είναι ιδεολογικό αμάρτημα, ήθελε να ανεβεί στην κορυφή του κόσμου και να μείνει εκεί» (σελ. 12).

Μεγαλώνοντας στη μυθική Κυψέλη και στη Φωκική Νέγηρ της δεκαετίας του 1960, η Τριανταφύλλου ζούσε σε ένα αθηναϊκό αστικό σπίτι, με δύο γονείς που, βλέποντάς τη να μην παίζει με κούκλες και να ζητάει για δώρο Χριστουγέννων έναν από τους εφτά νάνους, αναφωνούσαν: «Γεννήσαμε μια διαμαρτυρία της φύσης» (σελ. 87). Την ίδια εποχή, ανακαλύπτει το rock 'n' roll, που «ήταν, είναι και θα είναι το πιο μεγαλειώδες, το πιο συγκινητικό γεγονός της ζωής μου» (σελ. 280).

Φοιτήτρια στη Μεταπολίτευση, η Σώτη Τριανταφύλλου «δεν πήρε μέρος στο φοιτητικό κίνημα, δεν είχε χρόνο για συνελεύσεις, καταλήψεις και πηγάδακια» (σελ. 38). «Η Φυσικομαθηματική της Αθήνας μου φαινόταν μια μηχανή κατασκευής μετρίων, δημοσίων υπαλλήλων και κυβερνητικών υπηρουμένων. Αν κάποιος είχε φιλοδοξία, ήταν φιλοδοξία για χρήμα. Κανείς δεν αναζητούσε την επιστημονική αλήθεια: Η Φυσική, η Χημεία, η Φαρ-

μακολογία ήταν απλώς μαθήματα που έπρεπε να περάσεις» (σελ. 41).

Ροκ και... κόπος

Η Τριανταφύλλου δεν έπεσε, συνεπώς, στην παγίδα της ελληνικής Μεταπολίτευσης ούτε του Αριστοτερισμού και, όταν έφυγε για τη Γαλλία το 1979, παίρνοντας μαζί της τους ροκ δίσκους βινυλίου της, συνέχισε να αναζητεί τη γνώση, με κόπο και ζήλο. Αυτό δεν σημαίνει ότι ήταν ένα «φυτό», σκυμμένο διαρκώς πάνω από βιβλία και αποκομμένο από την πραγματική ζωή: Έμαθε ιταλικά χάρη στα δωρεάν προγράμματα του δημαρχείου, παρακολούθησε ροκ συναυλίες, από τον Τζόνι Χάλιντζί μέχρι τον Λέοναρντ Κοέν, και έβλεπε όσο περισσότερες ταινίες μπορούσε.

«Η ανάμνηση της τελευταίας πενταετίας με στοιχειώνει - η επιδίωξη της αριστείας, η φιλοδοξία για καλοσύνη και ευγένεια είχαν εκμηδενιστεί στην οχλοβोधή» (σελ. 68). Είναι σαφές ότι η συγγραφέας ήθελε με κάθε τρόπο να κερδίσει τον χαμένο χρόνο στην Αθήνα των φοιτητικών της χρόνων και το κατάφερε, επιλέγοντας τη σκέψη, τη γνώση και την καλλιέργεια, ζώντας και δουλεύοντας για μεγάλα διαστήματα μακριά από την Ελλάδα, γεγονός το οποίο της έδωσε μεγαλύτερη άνεση να σχηματίσει άποψη για τα πάντα.

Πολεμική

Τις απόψεις της η Τριανταφύλλου τις εκφράζει από χρόνια μέσω της αρθρογραφίας της. Στα «Αστραφτερά Πεδία» δεν θα μπορούσε να κάνει εξαίρεση. Αλλωστε, αν κάτι συνιστά ενδιαφέρον αυτοβιογραφικό στοιχείο ενός συγγραφέα είναι οι απόψεις του και

Η συγγραφέας Σώτη Τριανταφύλλου εντοκλεί συχνά, αλλά πάντα έχει τους λόγους της

όχι το τι τρώει για πρωινό ή πόσες ώρες περνά στο κρεβάτι του.

Η Τριανταφύλλου έχει χαρακτηριστεί «ισλαμοφοβική», κυρίως για τη θέση της ότι μειριοπαθές Ισλάμ δεν υπάρχει. Στο βιβλίο της, ωστόσο, γράφει ότι «οι μουσουλμάνοι δεν έχουν το μονοπώλιο της βίας και της βλακειας» (σελ. 146), προσθέτοντας ότι «αποτέλεσμα της εξέγερσης των Δυτικών που δυσφορούν από έλλειμμα ή αλλοίωση ταυτότητας είναι η Ακρά Δεξιά, ο εθνικισμός και ο ρατσισμός» (σελ. 146). Η συγγραφέας επιτίθεται «στο μεγάλο μέρος της γαλλικής Αριστεράς που έχει αναπτύξει την εύκολη ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία οι Γάλλοι φταίνε για όλα, ενώ οι Αραβες και οι Αφρικανοί δεν φταίνε για τίποτα» (σελ. 145). Ξε-

καθαρίζει ότι η Μαρίν Λεπέν έχει άδικο σε όλα, αλλά έχει δίκιο ως προς την απειλή που εγείρει το Ισλάμ στη γαλλική laïcité (εκκοσμικευση του κράτους) και την κοινωνική συνοχή στη Δύση (σελ. 232). Η άποψη αυτή ναι ακραία - οτιδήποτε έχει σχέση με τη Μαρίν Λεπέν είναι αρνητικό. Σκεφτείτε, όμως, το εξής: «Ο Αμερικανός λόγιος Χάμζα Γιουσούφ προτείνει στους μουσουλμάνους που "μισούν τη Δύση" να μεταναστεύσουν σε κάποια μουσουλμανική χώρα. Αν τολμούσε να ξεστομίσει κάτι τέτοιο ένας Δυτικός, θα ξεστομούσε πόλεμος» (σελ. 236). Ψέματα είναι;

Το ύφος των «Αστραφτερών Πεδίων» κινείται σε διαφορετικά επίπεδα: Στον αφορισμό, στην έπαρση, στην «αριστοκρατία του πνεύματος». Ωστόσο η συγγραφέας του έχει κατακτήσει την ελευθερία να εκφράζει τις απόψεις της με κόστος. Γνωρίζει ότι «η ελευθερία έχει υπερβολικές απαιτήσεις και είναι επιμοχθή» (σελ. 74). Και το έχει πλήρως αποδεχθεί.

Σώτη Τριανταφύλλου, «Αστραφτερά Πεδία», Πατάκη, Αθήνα 2016, 515 σελίδες